

Sygn. akt III CZ 49/07

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M.W.

przeciwko A.Z.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 29 listopada 2007 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 4 czerwca 2007 r., sygn. akt I[...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 4 czerwca 2007 r., powołując jako podstawę art. 130² § 3 k.p.c., odrzucił skargę kasacyjną powódki M.W., przyjmując, że skarga ta nie została należycie opłacona. Powódka we wcześniejszym toku postępowania korzystała z całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych i wnosząc skargę uiściła opłatę podstawową. Sąd Apelacyjny uznał jednak, akceptując w tym zakresie pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w nie publikowanym postanowieniu z dnia 23 stycznia 2007 r., sygn. akt III CZ 3/07, że po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. tak dalece zmienił się charakter postępowania kasacyjnego, iż uzasadnia to wniosek, że udzielone stronie w toku postępowania rozpoznawczego zwolnienie od kosztów sądowych nie rozciąga się na postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej. Sąd zaznaczył, że postępowanie wszczynane skargą kasacyjną jest obecnie szczególnym postępowaniem kontrolnym, które nie stanowi prostej kontynuacji wcześniejszego postępowania, a wszczyna nowe postępowanie, uregulowane w odrębnym dziale, poza zwykłymi środkami odwoławczymi. Pełnomocnik powódki, wnosząc skargę kasacyjną, w której wartość przedmiotu zaskarżenia określona została na 501.500 zł, powinien był więc uiścić opłatę stosunkową od tej wartości, a nie opłatę podstawową 30 zł, ewentualnie złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, czego jednak nie uczynił.

W zażaleniu na to postanowienie skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania - art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 130³ § 3 k.p.c. przez błędne ich zastosowanie oraz naruszenie prawa materialnego - art. 14 ust. 2 w związku z art. 18 ust. 2 i art. 26 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez ich niezastosowanie.

W konkluzji wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problem, który wystąpił w niniejszej sprawie sprowadza się do określenia przedmiotowego zakresu obowiązywania art. 100 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.),

a konkretnie do odpowiedzi na pytanie, czy zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w toku postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji rozciąga się także na postępowanie wywołane skargą kasacyjną. Treść art. 100 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie daje odpowiedzi na to pytanie, gdyż określa jedynie, jak kształtują się obowiązki strony zwolnionej od kosztów sądowych. Także inne przepisy tej ustawy nie przynoszą jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. Z art. 105 ust. 1 ustawy wynika tylko, że zwolnienie udzielane jest w konkretnej sprawie. Dlatego odpowiedź uzależniona jest od tego, czy postępowanie kasacyjne uznaje się za kontynuację tej samej sprawy, czy też za nową, inną sprawę.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego w tej materii nie wytworzyło jednej linii interpretacyjnej. W części rozstrzygnięć prezentowany jest pogląd, że postępowanie kasacyjne w istocie toczy się w tej samej sprawie i względy celowościowe przemawiają za rozciągnięciem zwolnienia od kosztów, które przyznano stronie wcześniej, także na to postępowanie (tak np. niepubl. postanowienie z dnia 26 lipca 2006 r. IV CZ 59/06, z dnia 30 maja 2006 r. I CZ 23/06; z dnia 20 października 2006 r.; IV CZ 77/06, z dnia 9 listopada 2006 r.; IV CZ 85/06, czy też z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 54/07).

W innych orzeczeniach Sąd Najwyższy przychylił się do stanowiska akceptowanego w zaskarżonym postanowieniu przez Sąd Apelacyjny i kładzie nacisk na szczególny charakter postępowania kasacyjnego, które stało się postępowaniem szczególnym, pozostającym poza strukturami sądów powszechnych; mającym na celu wyłącznie kontrolę legalności prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji; różniące się znacznie od postępowania pierwszo i drugoinstancyjnego (tak: poza powołanym przez Sąd II instancji postanowieniem Sądu Najwyższego z 23 lutego 2007 r., także niepublikowane postanowienia tego Sądu z dnia 14 marca 2007 r., I CZ 5/07; czy z dnia 24 sierpnia 2007 r., I CZ 98/07).

Z uwagi na wyraźnie zaznaczającą się niejednolitość orzecznictwa zagadnienie powyższe objęte zostało wnioskiem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zgłoszonym w trybie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. nr 240, poz. 2052 ze zm.) o rozstrzygnięcie rozbieżności wykładni.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie opowiada się za wykładnią art. 100 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przyjmującą, że postępowanie kasacyjne jest wprawdzie szczególnym trybem kontroli orzeczenia, lecz niewątpliwie stanowi kontynuację wcześniejszych postępowań z uwagi na tożsamość stron i przedmiotu poddawanego ocenie, wobec czego zwolnienie od kosztów sądowych udzielone stronie w postępowaniu przed sądami I lub II instancji rozciąga się na to postępowanie. Przyjęcie powyższego stanowiska w niniejszej sprawie stanowi także realizację zasady lojalnego traktowania strony przez Sąd. Do czasu określenia ujednoliczonego sposobu interpretacji zakresu przyznanego zwolnienia od kosztów sądowych, trudno stronie, która stosowała się do praktyki, przeważającej w momencie składania przez nią skargi kasacyjnej, zarzucić niewłaściwe postępowanie i narazić ją na tak poważne i nieodwracalne skutki, jak odrzucenie skargi kasacyjnej.

Z tych względów zaskarżone postanowienie zostało uchylone na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.